

NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING

Økernveien 94

0579 OSLO

Att. Morten Jartun

Saksbehandler, innvalgstelefon

Erica Neby, 62 55 11 65

Åkersvika naturreservat - dispensasjon for bruk av båt og innsamling av sediment

Statsforvalteren i Innlandet gir Norsk institutt for vannforskning dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 b og c samt § 5 b for innsamling av bunnsediment og bruk av motorbåt i løpet av september 2021. Se vurdering og tilknyttede vilkår nedenfor.

Søknad

Vi viser til deres søknad av 30. august 2021 om dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat for å bruke motorbåt i forbindelse med prøvetaking av bunnsediment i løpet av september 2021.

På oppdrag fra Miljødirektoratet har Norsk institutt for vannforskning (NIVA) ansvar for å studere miljøgifters tilstedeværelse og potensiale for biomagnifisering i næringskjeder i ferskvann, inkludert Mjøsa. Prosjektet heter MILFERSK (Miljøgifter i ferskvann) og ledes av NIVA i perioden 2021-2026.

I 2021 skal dere undersøke en bentisk næringskjede med bl.a. innsamling av fjærmygglarver som bor i øvre lag av bunnsedimentene (0-5 cm). Dere har gått gjennom historisk dokumentasjon, og funnet at det kan være gode forhold for fjærmygglarver i sedimentene i Åkersvika i området mellom Stangebrua (bilveg, fv. 222) og jernbanebrua.

Dere søker med dette om tillatelse til å gå forsiktig inn i dette området med deres egen båt og samle inn prøver av overflatesediment. Innsamling vil foregå fra båten med en grabb som har et overflateareal på ca. 25x20 cm og en gravedybde ca. 4-5 cm. Sediment samles i bakker som tas med inn til NIVAs kontor på Ottestad for nærmere undersøkelser og uttak av eventuelle fjærmygglarver. Dere antar at 10-20 slike prøver er tilstrekkelig. Dere søker om å gjøre dette i løpet av september 2021.

Åkersvika naturreservat

Åkersvika naturreservat ble opprettet 1974 og har status som Ramsarområde og dermed internasjonal verdi som våtmark. Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å bevare et verdifullt våtmarksområde som et dynamisk og komplekst innlandsdelta med kroksjøer og meandere og med stor variasjon i naturtyper, blant annet rike utforminger av bløtbunn, sumpmark, fuktenger, flomskogsmark og fastmarksskogsmark. Området har særlig stor betydning for biologisk mangfold i form av raste- og hekkeområder for våtmarksfugl og som leve- og voksested for sjeldne og truede plante- og dyrearter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i en god tilstand og eventuelt videreutvikle dem.

Ifølge verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 b er dyrelivet vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser. Forskriften § 3 c sier at det ikke må iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. uttak av masse. Forskriften § 5 sier at all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Videre sier forskriften § 5 b at motorferdsel til vanns er forbudt hele året innenfor jernbanebrua (Dovrebanen).

Lovgrunnlag

Det finnes ikke spesifiserte unntaks- eller dispensasjonshjemler i verneforskriftene som det omsøkte tiltaket kan vurderes etter, og søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8, jf. naturmangfoldloven § 48. Denne hjemmelen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I tillegg må søknaden vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. naturmangfoldloven § 7 om prinsipper ved offentlig beslutningstaking, og vise hvordan disse er vektlagt.

Statsforvalterens vurdering

Kunnskapen om verneverdiene i naturreservatet er god, sist oppdatert med kartlegginger i forkant av revisjonen av verneforskrift og grenser i 2016 i forbindelse med ombyggingen av E6 gjennom området, samt registreringer av arter og naturtyper i Naturbase og Artskart. Det blir også gjennomført årlige tellinger av våtmarksfugl i reservatet. Vi mener at kunnskapsgrunnlaget er godt nok for å kunne vurdere denne søknaden, jf. naturmangfoldloven § 8. Naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet vil derfor ikke bli tillagt stor vekt.

I slutten av sommeren begynner fuglenes høsttrekk til Åkersvika. Da kommer det flere arter og grupper av fugl til reservatet for å raste, spise og finne ro, før de drar videre. Det er derfor viktig å ikke forstyrre fuglene i denne perioden. Motorisert ferdsel med båt er forbudt innenfor jernbanebrua til Dovrebanen, fordi det som regel er her og lenger inn i deltaene de fleste fuglene velger å raste. Det må derfor vises stort hensyn til fuglelivet dersom det skal kjøres med motorbåt her. Det betyr at det må kjøres sakte, maksimalt 5 knop, og at dere må unngå å forstyrre fugl i nærheten.

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal en påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Den samlede belastningen på reservatet er stor. Motorbåttrafikk innenfor jernbanebrua vil som nevnt ovenfor kunne virke forstyrrende på fuglelivet, men siden denne søknaden gjelder et viktig prosjekt samt at tiltaket bør kunne gjennomføres på relativt kort tid, tror vi ikke at denne aktiviteten vil føre til at den samlede belastningen på reservatet blir vesentlig større. Det at det skal tas ut bunnsediment med fjærmygglarver i, som er det mange våtmarksfugler spiser, ser vi ikke på som et stort problem da det ikke er særlig store mengder sedimenter som skal tas ut.

Naturmangfoldloven § 11 om at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse vurderes ikke som relevant i denne saken.

Tidspunktet er uheldig med tanke på rastende trekkfugl, men siden dette er av stor betydning for dere i tillegg til at tiltaket bør kunne begrenses i tid, vil vi akseptere dette. Det er viktig å rengjøre alt utstyr dersom det har vært i en annen innsjø før Mjøsa, for å unngå å spre fremmede organismer til Mjøsa, jf. naturmangfoldloven § 12.

Vi anser ikke at tiltaket er i strid med verneformålene og kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Dermed er vilkårene for å kunne gi en dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ oppfylt.

Presedensvirkningen av en tillatelse til motorbåtbruk og prøvetaking vurderer vi å være høy, men uproblematisk dersom prøvetakingsmetodikken ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig og være i strid med verneformålet. Det er også avgjørende at aktiviteten har som formål å samle inn naturfaglig informasjon om reservatet, slik at vi kan få mer kunnskap om naturverdiene her.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første alternativ, gir Statsforvalteren i Innlandet Norsk institutt for vannforskning dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 b og c samt § 5 b for innsamling av bunnsediment og bruk av motorbåt i løpet av september 2021. Følgende vilkår er knyttet til tillatelsen:

- Tillatelsen gjelder for Norsk institutt for vannforskning med eventuell underentreprenør for bruk av motorbåt og innsamling av bunnsediment i løpet av september 2021.
- Mengde sediment som tas opp fra bunnen skal begrenses til det strengt nødvendige for resultatene, med maksimalt 20 sedimentprøver (500 cm² overflate og 5 cm dyp).
- Det skal vises stort hensyn til fuglelivet og annet dyreliv når tiltaket utføres.
- Ved bruk av motorbåt skal det kjøres så sakte som mulig, og maksimalt 5 knop. Bruken av motorbåt skal begrenses til det strengt nødvendige.
- Alt utstyr som har vært i bruk i andre vann må rengjøres før de tas i bruk i Mjøsa, dette gjelder også båt og båtmotor.
- Denne tillatelsen må medbringes i felt under innsamlingen.

Dette vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Vi gjør oppmerksom på at denne dispensasjonen kun gjelder i forhold til verneforskriften for Åkersvika naturreservat. Dere må selv innhente tillatelse etter annet lovverk i tillegg til eventuell grunneiertyllatelse.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Innlandet.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Erica Neby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Hamar kommune	Postboks 4063	2306	HAMAR
Stange kommune	Postboks 214	2336	STANGE
Statens naturoppsyn			